

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

5. mart - 11. mart 2016. godine

Bilten broj 11/2016

Sadržaj:

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Aktivnosti	2
Pod lupom	3
Podsticaji.....	3
Srećna zvezda.....	4
Crtica o službenim vozilima.....	5
Neučenje na iskustvu	5
Crtica o privatizaciji u sportu	5
Zašto se ide na izbore?.....	6
Inicijative i analize	8
Izmene Ustava radi uspješnije borbe protiv korupcije	8
Mediji	10
Predstava zvana "Hapšenje Miškovića"	10
Nema kampanje bez pola miliona.....	12
Test poštenja za policajce	13

Aktivnosti

U protekloj nedelji programski direktor TS Nemanja Nenadić prisustvovao je 8. marta sednici Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji za Poglavlje 23. Nenadić je podsetio da će u procesu evropskih integracija biti potrebno izmeniti određene norme Ustava te je ukazao da bi tom prilikom trebalo izvršiti još neke izmene kako bi se unapredili uslovi za borbu protiv korupcije. Taj predlog TS je dostavila članovima Konventa i predstavnicima Republike Srbije zaduženim za evropske integracije.

Indeks transparentnosti lokalnih vlasti predstavljen je 10. marta u Boru i 11. marta u Kragujevcu. Saradnik TS Zlatko Minić sastao se sa predstavnicima opština i gradova iz istočne Srbije i iz Šumadije i Pomoravlja i medijima predstavio rezultate istraživanja i rangiranja. U Boru i Kragujevcu saradnik TS Rade Đurić razgovarao je sa građanima koji su želeli da iznesu svoja iskustva sa korupcijom ili probleme za koje veruju da su posledica korupcije i predstavio medijima rad Antikorupcijskog savetovališta (ALAC).

Ukupno je tokom protekle sedmice Antikorupcijsko savetovalište primilo 36 poziva (0800 081 081) i mejlova (ts@transparentnost.org.rs) ili na drugi način ostvatriilo kontakte sa građanima. Najveći broj prijava bio je povezan za oblast građevinarstva (dozvole, inspekcije) i zapošljavanja (konkursi, uslovi, odluke).

TS je svom internet sajtu objavila osam tekstova, a na [Facebook stranici](#) 10 tekstova, komentara, linkova. Na [Tviteru](#) @TransparencySer je najviše pažnje izazvao [naš tvit](#) o optužnici protiv direktora Aerodroma "Nikola Tesla".

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom¹

Podsticaji

10. mart 2016.

Iz [vesti o Jumku](#) se zaključiti da je ova firma u restrukturiranju sama uspela da pronađe tržište i da počne da pozitivno posluje. To je možda malo u neskladu sa [tvrdnjama tadašnjeg ministra odbrane Bratsilava Gašića od pre tri meseca](#) da su Ministarstvo odbrane i Vojska Srbije "vratili Jumku u život" i "finansirali povratak Jumka na tržište". Nije jasno da li je Jumko dobio priliku da popuni "prazne magacine uniformi Vojske Srbije" u tržišnom nadmetanju ili je Zakon o JN prekršen kako bi država pomogla firmu u restrukturiranju.

U svakom slučaju cela priča o Jumku i njegovom izvlačenju iz problema (samostalnom ili uz pomoć države) pokazuje kakvu štetu mogu da nanese nepoštovanje zakona i pravno-ekonomske improvizacije koje se sprovode kako bi se ostvarila kratkoročna korist. Srbija i dalje ima propise na osnovu kojih dodeljuje ogromne subvencije stranim investitorima koji zapošljavaju nove radnike. Pre osam godina takvu subvenciju je dobila firma Zamber da zaposli 3.000 radnika u tekstilnoj fabrici u Vranju. Deo radnika Jumka je proglašen tehnološkim viškom, ali nisu mogli da dobiju otpremnine već su morali da pređu u Zamber. Zamber fabricu nije izgradio, država je najavljivala da će četiri miliona evra isplaćena za subvenciju naplatiti preko bankarskih garancija, deo radnika na kraju je (opet dogovorom Ministarstva i Jumka) vraćen u

Jumko, iako firma nije imala posla niti potrebe za radnicima. Osam godina kasnije u Jumku veruju da se vidi svetlo na kraju tunela.

Međutim, nema prepreke da neki novi strani investitor poželi da izgradi tekstilnu fabricu u

nekoj od siromašnih opština na jugu Srbije i da u njoj šije uniforme koje bi nudio na tržištu istim onim kupcima kojima ih prodaje i Jumko. I da zaposli više ljudi nego što zapošljava Jumko i da ima znatno veću proizvodnju i veći izvoz. Takvo ulaganje bi (prema Zakonu o ulaganjima) dobilo status ulaganja od posebnog značaja (posebno ako je iz neke od zemalja sa kojima postoji međudržavni sporazum o sradnji). Zakon nema kriterijum koji bi onemogućio davanje subvencije (ili je umanjio) u cilju zaštite domaće firme, bilo da je ona u restrukturiranju ili da je reč o privatnoj firmi koja posluje godinama i plaća porez i doprinose. I tako bi se na račun građana, uz stavku kojom je proteklih godina kroz državnu pomoć finansiran opstanak Jumka, pa i onog novca kojim su kupljene uniforme za Vojsku Srbije kako bi Jumko stao "na zelenu granu", dodala i pozamašna stavka subvencije za stranog investitora koji bi zakucao ekser u sanduk za Jumko.

¹ <http://goo.gl/PjRIEj>

Država bi, pak, mogla da odluči da zaštiti Jumko i da ne odobri subvenciju, što je jednako štetno jer investitorima šalje poruku da ovde nema pravne sigurnosti i predvidljivosti poslovnog okruženja.

Sve nas ovo vraća na početak priče: prvo, treba dobro razmisliti o dugoročnim posledicama zakona koji se donose. Ako ne postoji drugi način (a stabilno, predvidljivo ekonomsko i političko okruženje su preduslovi) da se privuku investitori, subvencije bi trebalo davati u oblastima koje država unapred odredi kao strateške, za unapred određen vremenski period, dok se ta oblast ili privredna grana ne razvije. Istovremeno bi firme koje već posluju u toj oblasti (i čiji novac se troši na subvencije) morale da dobiju povlastice i olakšice (jer je cilj da se razvija ta oblast) To je predvidiva politika koja donosi dugoročnu korist. Način na koji se sada dodeljuju subvencije stranim ulagačima može se pretvoriti u sipanje novca u bunar za izborne potrebe. Kada platite nekom da postane konkurencija firmama koje već posluju dobićete nekoliko stotina ili hiljada zaposlenih na kratki rok, ali za to vreme konkurencija propada, njihovi radnici ostaju bez posla, ili rade na crno, ne uplaćuju se porezi, doprinosi. A to može biti politička korupcija - novcem građana se kupuju glasovi prividom da se ostvaruju ekonomski rezultati.

Srećna zvezda

9. mart 2016.

U završnici remek – dela domaće kinematografije „Davitelj protiv davitelja“ rečeno je: „neki se davitelji rode pod srećnom zvezdom, a neki ne“. Možda se te rečenice setio bivši direktor aerodroma Beograd nakon što

je [protiv njega podignuta optužnica](#). On je, naime, optužen „pod sumnjom da je naneo štetu preduzeću“. Ta se pak zloupotreba sastoji u neovlašćenom davanju popusta na aerodromske usluge (20%) firmi Wizzair počev od januara 2010 (zaključivanje memoranduma), ili makar od marta 2011 (tekst nije jasan), kada je zaključen ugovor . Kaže se u optužnici i da je mogućnost davanja ovih popusta uvedena tek zaključkom Vlade s kraja 2013.

U ovoj vesti ne bi bilo ničega čudnog i zasluživala bi samo pohvale kao ne tako čest primer gonjenja zloupotreba u javnim

preduzećima, da nije jedne okolnosti. To isto javno preduzeće, „po preporuci“ Vlade je nakon toga nekoliko puta u potpunosti (100%) oprostilo mnogostruko veća dugovanja drugoj avio kompaniji! Te odluke su nekada bile „pokrivene“ papirima, a nekada ne, [o čemu smo već pisali](#). Ipak, i kada bi forma odluke bila perfektna, teško je odupreti se utisku o nelogičnosti da mali „stimulansi“ poslovnim partnerima u jednom slučaju predstavljaju pljačku javnih resursa, a da velika davanja te vrste predstavljaju deo projekta od nacionalnog značaja.

Izbor komentara sa naše Facebook stranice:

[Mihailo Djuric](#) *Drzava i drzavna preduzeca nikada, nikada nisu poslovala sa aspekta apsolutne racioalnosti. Posto se radi o tudjem novcu u sistemu koji omogucava korupciju tesko je odoleti izazovu.*

Crtica o službenim vozilima

7. mart 2016.

Uvek postoji opasnost da će broj službenih vozila biti veći nego što je stvarno potrebno, naročito kad ona postanu statusni simbol. U Srbiji su za problem viška službenih vozila „nađena“ neka rešenja koja su imala više populistički nego ekonomski efekat – sva javna preduzeća su morala da se odreknu dela voznog parka, a veći deo tih automobila je zatim mesecima bio izložen propadanju ispred Palate Srbija, blokirajući prilaz posetiocima Vlade Srbije i bez realne šanse da tu budu i prodana. Iz Austrije nam stiže vest o kojoj bi trebalo i ovde razmisliti. Naime, u tamošnjim državnim železnicama su rešili da deo voznog parka od 600 automobila, automobile koji se slabije koriste, iznajmljuju „pod povoljnim uslovima“ na rent-a-kar tržištu. Ovakva odluka bi bila razumna, kada je zaista reč o automobilima koji se koriste ispod optimuma. Naime, njihova vrednost opada godinama i kada nisu maksimalno iskorišćeni a kroz iznajmljivanje se deo tog troška pokriva.

Neučenje na iskustvu

6. mart 2016.

Jedan od retkih slučajeva korupcije gde je makar deo kriminalne grupe uhapšen i osuđen, je slučaj tzv. „drumske mafije“. Reč je o organizovanoj prevari, koja se, između ostalog zasniva na lažiranju evidencije o broju vozila koja se nalaze na autoputu. Deset godina nakon tog slučaja, [JP Putevi Srbije saopštava](#) da trpi štetu „od milion evra“ godišnje zbog 10.000 „nesavesnih vozača“, koji ne plaćaju putarinu, tako što zaobilaze naplatne rampe ili prolaze odmah iza onih koji plate korišćenje puta. Informacije ne mogu biti tačne, jer bi to značilo

da svaki „nesavesni vozač“ ne plati oko 100 evra, što je nemoguće, budući da putarina na najdužoj deonici ne košta ni 7 evra za obične automobile. Međutim, još veći je problem to što do ovakvih šteta uopšte dolazi nakon iskustava sa prethodnim zloupotrebama, to jest, to da nisu uspostavljeni sistemi koji bi makar omogućili efikasno gonjenje onih koji pobegnu sa autoputa pre nego što plate.

Crtica o privatizaciji u sportu

5. mart 2016.

Pre dve godine (april 2014) premijer je rekao da je "jedino rešenje za sportske klubove u Srbiji privatizacija i poručio političarima da izađu iz sporta, a predsednicima sportskih klubova da se ne bave politikom" i najavio da će "država drastično manje pomagati klubovima".

Dve godine kasnije, klubovi nisu privatizovani, a mediji tvrde da su se političari povukli "u senku" odakle upravljaju, te da je autor nedavnog saopštenja KK Partizan generalni sekretar Vlade Srbije koji gotovo dve godine nema zvaničnu funkciju u Partizanu.

A iz tog saopštenja smo saznali da premijer, premijerov kabinet i članovi Vlade uz sve obaveze stižu da se angažuju na reprogramiranju dugova sportskih klubova i na "uvećanju sponzorskog pula".

"Uz veliki lični angažman predsednika Vlade kao i njegovog Kabineta, Klub je obavio niz razgovora i konsultacija sa svim poveriocima, i sprečio blokadu klupskog računa koja bi zasigurno, ako ne ugasila, a onda znatno otežala koliko-toliko preživljavanje kluba i njegov opstanak u formi kakvu znamo i na kakvu smo navikli. Istovremeno, naporan rad na kreiranju pozitivne i sportske atmosfere pokazao je rezultate i na planu uvećanja sponzorskog pula KK Partizan. Ponovo, uz pomoć predsednika i članova Vlade Republike Srbije, dugogodišnji sponzor našeg Kluba, Telekom Srbija, posle godinu i po dana pauze vratio se u crno-beli tabor u vreme kada se Klub nalazio u nezavidnoj takmičarskoj situaciji."

Zašto se ide na izbore?

5. mart 2016.

Svaka odluka o raspisivanju izbora (ili radnja koja joj prethodi, poput ostavke), donosi se zato što je **politička računica** pokazala da je to isplativo. Tako je bilo u Srbiji od 1990, a nema razloga da i sada bude drugačije. Međutim, kada već postoji, može se pogledati šta sadrži zvanično **obrazloženje** predloga za raspuštanje Narodne skupštine koji je Vlada podnela predsedniku Republike.

Za početak, u obrazloženju se ni jednom rečju **ne pominje Narodna skupština** (osim u formi „predlažemo da se raspusti...“), a upravo je raspuštanje Narodne skupštine (u ovom trenutku) trebalo obrazložiti.

U obrazloženju se iznose tvrdnje o uspesima Vlade - da je „u nepune dve godine, uspela je da spreči kolaps javnih finansija“, da „teškim ekonomskim reformama izvede zemlju iz recesije“, kao i činjenica da su otvorena neka poglavlja za pridruživanje EU. Dalje se tvrdi da je Srbija danas i politički i ekonomski stabilna zemlja sa jasnim perspektivama napretka i prosperiteta, da je te rezultate postigla Vlada Srbije i da je to uspela „zahvaljujući poverenju građana i njihovom jedinstvu u podršci ostvarenju proklamovanih ciljeva Vlade“. Dalje se kaže da vlada smatra da je ... „za obezbeđivanje evropskog životnog standarda i utvrđivanje jasnog i nedvosmislenog puta naše zemlje u budućnost potrebna nova snaga ujedinjene Srbije sa jasnim mandatom da se reforme završe i da omoguće našoj državi da bude na ulaznim vratima evropske porodice naroda“.

Ne ulazeći u istinitost iznetih tvrdnji o uspesima, nameće se nekoliko logičnih pitanja. Ako su u sadašnjem sazivu Skupštine i Vlade postignuti uspesi, ako nema naznaka da je u toj saradnji bilo problema, zašto bi se onda naprasno prekinula na pola mandata? Istina, u

obrazloženju se govori o tome da je potrebna „nova snaga“ i „ujedinjena Srbija“ da bi se reforme završile. Ako su ovo aluzije, one bi mogle sadržati sumnju da će aktuelni poslanici vladajuće većine pratiti u svemu „reformski kurs“, a verovatno se ne odnose na nezadovoljstvo postojećim stanjem „jedinstva“ u parlamentu, jer je teško očekivati da bi demokratski izbori u bilo kojoj zemlji mogli rezultirati većom podrškom Vladi nego što je trenutna u Srbiji.

Dakle, ostaje kao mogući argument nešto što u ovom obraćanju predsedniku Republike nije eksplicitno rečeno – traži se na izborima većina za period 2016-2020. Pošto većina za podršku aktuelnoj politici sada postoji, a izbori bi trebalo da budu održani 2018, implicitno se kaže da na izborima 2018. proevropska politika ne bi dobila većinsku podršku birača.

Pretpostavljeno raspoloženje birača za dve godine svakako nije razlog da se raspušta sadašnji saziv Narodne skupštine. Dalje, ako bi na samo dve godine pre željenog dana pridruživanja proevropska politika imala manje od polovine podrške građana, svakako da nije logično tražiti utemeljenje pristupanju u volji građana koja će biti iskazana u aprilu 2016. Na kraju, valja još jednom podsetiti ono što ova analiza i pokazuje – da se odluka o raspisivanju izbora donosi zbog proračuna da je to **korisno za one političke subjekte koji odluku donose.** Ako pored toga postoje i neki razlozi koji bi se mogli podvesti pod „opštu korist“, tim bolje. Ako ne, **obrazloženje će ostati zapamćemo u istoriji kao manje ili više uspešno zadovoljena forma.**

Inicijative i analize²

Izmene Ustava radi uspešnije borbe protiv korupcije

11. mart 2016.

Transparentnost Srbija dostavila je članovima konventa za poglavlje 23 i predstavnicima Republike Srbije zaduženim za evropske integracije predloge za izmene Ustava koje treba da doprinesu borbi protiv korupcije.

Naime, u okviru pregovora sa EU, otvoriće se pitanje izmene najvišeg pravnog akta, između ostalog i zbog uređivanja sastava najviših pravosudnih institucija i umanjavanja političkih uticaja u njima. Međutim, to pitanje je samo jedna od spornih tačaka Ustava sa stanovišta borbe protiv korupcije.

Pošto usvajanju konačnog teksta aktuelnog Ustava Republike Srbije nije prethodila javna rasprava, prvi korak za donošenje novog najvišeg pravnog akta jeste formulisanje svih ključnih pitanja oko kojih postoje alternativna rešenja i otvaranje javne rasprave o njima pre usvajanja predloga ustavnih promena u Narodnoj skupštini. Neka od pitanja na koja bi trebalo obratiti pažnju tokom ustavne reforme su sledeća:

- 1.** Izmena broja narodnih poslanika i druga pitanja u vezi sa radom Narodne skupštine i statusom narodnih poslanika. Umesto sadašnjeg rešenja, koje „fiksira“ broj narodnih poslanika na 250, trebalo bi broj poslanika učiniti varijabilnim u samom Ustavu (npr. da se na određeni broj punoletnih birača ili određeni broj građana prema poslednjem popisu stanovništva bira jedan narodni poslanik) i to tako da bude manji nego što je danas. Pored toga, potrebno je ukloniti normu iz čl. 102. st. 2, koja je otvarala put za uvođenje „blanko ostavki“ u pravni sistem, ali i razmotriti promenu načina odlučivanja u Skupštini. Naime, kod odluka o izboru funkcionera traži se natpolovična većina ukupnog broja narodnih poslanika, čime se slobodno odlučivanje narodnih poslanika između više kandidata obesmišljava (kandidat realno može biti izabran jedino ako poslanici većine postignu unapred saglasnost za koga će glasati).
- 2.** Imunitet narodnih poslanika i drugih funkcionera: Aktuelne odredbe Ustava omogućavaju imunitet koji je preširokog obima. Ne samo da se odredbama imuniteta narodni poslanici i drugi državni funkcioneri štite od arbitrarnog hapšenja (što je neophodno u demokratskom društvu) i što se štiti sloboda njihovog izražavanja i glasanja u vršenju javne funkcije (što je takođe neophodno), već se traži posebno izjašnjavanje Narodne skupštine i u vezi sa mogućnošću vođenja krivičnog postupka za ozbiljna krivična dela.

² <http://www.transparentnost.org.rs/index.php/sr/inicijative-i-analize-ts>

3. Prvosudni organi: Izmenama Ustava bi trebalo isključiti učešće i uticaj političkih funkcionera iz izvršne i zakonodavne vlasti u Visokom savetu sudstva i Državnom veću tužilaca.
4. Norme o sukobu interesa: Koncept sukoba interesa u Ustavu nije ispravno definisan niti je dosledno sproveden u odnosu na razne državne funkcionere, što može da oteža zakonsko uređivanje ove materije. Na primer, Ustav trenutno propisuje da „niko ne može vršiti državnu ili javnu funkciju koja je u sukobu sa njegovim drugim funkcijama, poslovima ili privatnim interesima“. Ako bi se ova norma dosledno sprovela, niko ne bi mogao da obavlja ni jednu javnu funkciju, jer sama činjenica da je neko izdvojio značajno vreme za vršenje javnog posla ometa ostvarivanje nekih privatnih interesa tog lica.
5. Način osnivanja i status nezavisnih državnih organa: Osnivanje i status pojedinih nezavisnih državnih organa je trenutno uređen Ustavom, a nekih nije. To ove organe bez opravdanog razloga stavlja u nejednak položaj, a može stvoriti probleme i u pogledu utvrđivanja njihovih ovlašćenja kroz zakone ili otvoriti prostor za politički motivisano ukidanje kontrolnih institucija koje nisu po volji zakonodavnoj i izvršnoj vlasti. Zbog toga bi trebalo Ustavom utvrditi način osnivanja i osnivanja novih nezavisnih državnih organa, kao i položaj onih koji su već osnovani.
6. Čvršće garancije javnosti rada državnih organa: Aktuelne odredbe Ustava (tzv. „pravo na obaveštenost“) na pogrešan način (kao dužnost medija) i u nedovoljnoj meri, definišu ono što bi trebalo da bude garancija pristupa informacijama od javnog značaja i šire, javnosti rada državnih organa (koja je izričito postojala i u Ustavu iz 1990).
7. Garancije za učešće građana u zakonodavnom postupku: Ustav garantuje građanima pravo narodne inicijative za donošenje zakona. Međutim, vršenje ovog prava je suštinski onemogućeno, kako zbog neodgovarajućih zakonskih normi (suviše kratak rok za prikupljanje velikog broja potpisa), tako i zbog odsustva obaveze predsednika Narodne skupštine da takvu inicijativu ikada uvrsti u dnevni red.
8. Čvršće garancije jedinstva pravnog poretka: Aktuelne odredbe Ustava ne uređuju jasno situacije kada se jednim zakonom narušavaju odredbe drugog (najčešće sistemskog) zakona, usled čega dolazi do ozbiljnih poremećaja u pravnom sistemu.
9. Uvođenje ograničenja pri preuzimanju obaveza i zaključivanju sporazuma: U zakonodavstvu Srbije trenutno postoje ograničenja kod raspolaganja javnih sredstava i preuzimanja obaveza, kako u pogledu visine preuzetih obaveza, tako i u pogledu postupka koji mora da prethodi zaključivanju ugovora (npr. ograničenje visine javnog duga u Zakonu o budžetskom sistemu, pravila o javnim nabavkama, pravila o javno – privatnom partnerstvu i koncesijama). Međutim, ta ograničenja se direktno krše kroz pojedinačne zakone (npr. zakoni kojima se odobrava zaduživanje i davanje garancija, međudržavni sporazumi kojima se omogućava ugovaranje nabavki, prodaje javne imovine ili formiranje zajedničkog preduzeća sa unapred određenom firmom ili partnerom iz unapred određene države). Odsustvo ustavnog ograničenja onemogućava da se uspešno ospore ovakvi akti, što može da dovede do preuzimanja nesrazmernih obaveza za buduće generacije ili do odricanja od vredne javne imovine, a zarad kratkoročnih koristi.

Mediji³

Predstava zvana "Hapšenje Miškovića"

Radio Slobodna Evropa, 10. mart 2016.

Na zavetu građanima da će pobediti korupciju i hapšenju Miroslava Miškovića – u narodu, verovatno, najomraženijeg tajkuna – rejting premijeru Aleksandru Vučiću je vrtoglavo skočio.

Usledila su još neka spektakularna hapšenja, podigla su nerealna očekivanja, ali nisu dobacila visoko.

Srbija je i dalje zemlja visoke percepcije korupcije, politički sistem "Vučićeve Srbije", ukazuju sagovornici [Radija Slobodan Evropa](http://www.radioslobodna.org), nije suštinski promenjen u odnosu na "predvučićevu Srbiju" jer nije ni bilo istinske namere da se menja.

Šta se onda htelo hapšenjem Miškovića?

"To je predstava. Na kraju, neće odgovarati ni za prelaz ulice van pešačkog prelaza, i on je pristao na to, očigledno, a biće nagrađen za tu dramsku epizodicu, koja traje dve-tri godine", navodi Branislav Čanak, čelnik sindikata "Nezavisnost".

Predstavnici aktuelne vlasti su svoje prethodnike proglašavali kriminalcima i lopovima, što je flagrantno kršenje pretpostavke nevinosti, ali osim par skrajnutijih nekadašnjih ministara, nisu ih uopšte procesuirali.

"Recimo, kad su smenjivali Đilasa, ono što su govorilo o njemu, to je najmanje za dva miliona godina najteže robije. Evo, smeniše ga – i? Čekaj, je l' to isti onaj 'kriminalac' i šta sve čovek nije bio? I, šta bi?! Sve je to predstava. Ja čak idem korak dalje i tvrdim da su oni svi iz istog tima – samo što neki povremeno sede na klupi za rezerve, a neki su na terenu", ističe Čanak.

Nemanja Nenadić, programski direktor Transparentnosti Srbija, podseća da je Aleksandar Vučić izjavljivao kako je Mišković plaćao neke funkcionere prethodnih vlada iznosima teškim čak nekoliko destina hiljada evra mesečno.

³ <http://transparentnost.org.rs/index.php/sr/aktivnosti-2/press-clipping>

"Nije, međutim, pokrenut postupak ni protiv Miškovića, ni protiv bilo kog ministra, postupak koji bi sadržao jednu takvu optužbu. To jeste nešto što predstavlja kršenje pretpostavke nevinosti, ali mnogo je opasniji problem ukoliko aktuelni predsednik vlade ima neke dokaze i neke informacije o tome, a da jedna takva stvar nikada nije procesuirana", ukazuje Nenadić.

Brojne sporne privatizacije

Nenadić ocenjuje da čak ni kada su izgovarane, parole da Srbijom više neće vladati tajkuni ili da će biti nulta tolerancija korupcije nisu bile praćene odgovarajućim sadržajem jer, ni prema zakonima koji su važili pre dolaska aktuelne vlasti, korupcija nije bila dozvoljena pojava, nego zabranjena i kažnjiva.

"Ali, ako stvari konkretizujemo i pokušamo da merimo šta je urađeno na nekim primerima gde su davana konkretna obećanja, stvari će biti jasnije", kaže Nenadić i navodi slučaj 24 sporne privatizacije koje su stigle i do Evropskog parlamenta, a koje niti su bile preispitane, niti postoji saldo, odnosno, izveštaj Vlade o tome šta je učinjeno i šta još ostaje da se u vezi s tim učini.

"I da stvar bude još lošija, nagomilalo se, u međuvremenu, novih izveštaja Vladinog Saveta za borbu protiv korupcije, koji nisu dobili nikakav epilog, čak ponekada ni reakciju od strane Vlade. Ako, dakle, pođemo od tog primera, možemo da kažemo da je učinak daleko ispod nekih očekivanja koja su se kod mnogih građana javila pre tri ili četiri godine", ističe Nenadić.

Branislav Čanak tvrdi da sporne privatizacije nisu dotaknute.

"Je li jedna jedina ispitana? Nije ni jedna jedina. Da se razumemo, svaka čast pokojnoj Verici Barać, ali sve podatke je dobila od nas – za sve te privatizacije. Prema tome, mi ćemo da primetimo kad je neko pomerio pravi kamen ispod koga leži zmija. Dok god ti šetaš kamenčiće koji nikakve veze nemaju, mi vrlo dobro znamo da ti nemaš nameru to da uradiš, da znaš gde je zmija i da zato taj kamen nećeš da podigneš", konstatuje Čanak.

Vučić se vjeka da je pravosuđe grana vlasti koja je bila neefikasna, za šta je, razume se, kriva prethodna vlast koja ga je "reformisala", birajući partijski podobne sudije. E sad, zbog stalnosti sudijske funkcije i podele vlasti, reći će, egzekutiva kojoj je na čelu ništa sa takvim sudstvom ne može učiniti.

Činjenica je da sudski procesi dugo traju, za šta odgovornost ne snosi izvršna vlast, ni ova ni prethodne, ali koliko će ti procesi trajati zavisi i od kvaliteta prethodno prikupljenih dokaza, ukazuje Nemanja Nenadić.

"Ono za šta političari mogu biti odgovorni je stvaranje nekih nerealnih očekivanja, stvaranja predstave da je maltene nesumnjivo utvrđena krivica, koja u nekim slučajevima nije potkrepljena dovoljno kvalitetnim dokazima. Jedan deo izvršne vlasti, tj. policija, sprovodi neka hapšenja, tužioc, koji su, istina, samostalni organ, ali pod očiglednim uticajem izvršne vlasti, preduzimaju neke radnje koje nisu uvek dovoljno potkrepljene i onda se sva krivica svaljuje na sudove zbog toga što se neke stvari rade sporo", navodi Nenadić, te dodaje:

"To, naravno, ne amnestira sudski sistem od njihovog dela odgovornosti, ali još uvek nemamo situaciju u kojoj bi Visoki savet sudstva u potpunosti obavljao svoju funkciju zaštite sudija kada su izloženi napadima spolja, ali i funkciju nekoga ko će sudije učiniti odgovornim za kvalitet i efikasnost suđenja."

Sistem volutarizma

Sve što se u antikorupcijskom pohodu zbilo tokom četiri godine vlasti Aleksandra Vučića – nije dobacilo do nosilaca glavnih političkih uloga koji su bili dužni da štite javni interes.

Udar na tajkune, čak i da ga ima, udar je na posledicu, a ne na uzrok, ističe Čanak.

"Ne počinje priča od tajkuna, tajkuni su posledica tipa vlasti, a pošto tajkuna i dan danas ima, samo mogu da zaključim da mi živimo u istom političkom sistemu volutarizma, 'ja tebi, ti meni', tajkuni mi plaćaju za ovo ovoliko, za ono onoliko, ja njima zauzvrat omogućim ovo ili ono. Tajkuni ne mogu da nastanu bez odgovarajućeg političkog sistema, koji im svojim intervencionizmom omogućava da prolaze tamo gde inače nikad ne bi prošli. Ova vlast, bivša vlast i još 'bivšija' vlast petljale su se i petljaju se u privredu sto puta više nego drug Tito", rezignirano tvrdi Branislav Čanak, koji ovako odgovara na pitanje kako to onda popularnost Vučića ne pada:

"Naša publika voli vođu, makar i vođu koji ima kamdžiju u ruci. Šta je Vučić u poređenju sa Slobom – čisti, uglađeni, Evropejac. I kad ti 'seče' glavu, on dezinfikuje nož da slučajno ne dobiješ neku bolest. Sloba je sekao kako je stigao. O tome valjda svedoči i način na koji je kako je nas u Radio Televiziji Beograd početkom devedesetih 'posekao'".

Nema kampanje bez pola miliona

Novosti, 10. mart 2016.

Troškovi izborne kampanje za stranke koje imaju ambiciju da pređu cenzus i uđu u parlament kreću se u rasponu od pola miliona do čak desetak miliona evra. Nemanja Nenadić, iz "Transparentnosti Srbije" kaže za "Novosti" da je, prema dosadašnjem iskustvu, 500.000 evra donja granica da bi kampanja bila iole vidljiva: - Ta suma podrazumeva minimalan broj reklama na televizijama, poneki bilbord i bar jedan ozbiljniji miting. Ali, možda se i ta "donja granica" pomeri još nadole pošto su partije u međuvremenu osiromašile i zapale u dugove. Naravno, bogatije stranke imaju kampanju i od više miliona evra.

Prema podacima "Transparentnosti Srbije", stranke su na izborima 2014. najviše novca dale za reklame. Za oglašavanje je SNS platio 4 miliona evra, SPS 1,5 miliona, a URS i LDP koje su tada ostale ispod cenzusa dali su po milion evra za televizijski marketing. Naprednjake je ukupno prošla kampanja koštala oko osam miliona evra, a socijaliste oko tri miliona.

Najveći deo partija i koalicija moći će samo da sanja taj novac. Jer, prema zakonu, od ukupne sume koja se iz budžeta izdvaja za izbornu kampanju (580,6 miliona dinara), 20 odsto ili 116,1 milion dinara, na

ravne časti podeliće sve partije koje žele da za nadmetanje koriste novac iz budžeta. Pre nego što im novac legne na račun, moraće da daju jemstvo državi.

To znači da, u slučaju da, na primer, Republička izborna komisija proglasi 15 lista, svaka od njih bi dobila oko 7,7 miliona dinara, što je oko 62.000 evra. Nešto više od desetog dela ukupnih potreba.

Nevolja je što toliko novca treba da iznosi i depozit koji stranke polažu na ime korišćenja budžeta. Kao jemstvo, partije polažu novac, bankarske garancije, hartije od vrednosti, ali i stanove ili poslovne prostore.

Preostalih 80 odsto od ukupnog iznosa iz budžeta deli se posle glasanja i to na osnovu broja osvojenih glasova i mandata.

Za troškove finansiranja kampanje otvara se poseban račun, tako da će i one partije koje imaju problema sa "minusima" moći da koriste novac za kampanju.

Anketa "Novosti" u stranačkim taborima pokazala je da veliki broj partija neće imati novca ni za jednu reklamu na televizijama.

Test poštenja za policajce

Politika, 8. mart 2016.

Kada saobraćajac zaustavi vozača, neće biti siguran da li je to običan građanin ili pripadnik unutrašnje kontrole, kaže Miloš Oparnica, načelnik unutrašnje kontrole MUP-a

Situacija jedan: policajci odeljenja za suzbijanje narkotika pretresaju stan uhapšenog dilera droge. Jedan od njih u kupatilu nalazi bade mantil sa novčanicom od 100 evra. Da li će novac staviti u svoj džep?

Situacija dva: policijska patrola je poslata da obezbedi ukradeni automobil, parkiran na ulici. U njemu se nalazi skupoceni „ajfon“. Da li će policajac doći u iskušenje i telefon, vredan nekoliko stotina evra, uzeti i zadržati za sebe?

Situacija tri: saobraćajci uočavaju vozača koji prelazi preko pune linije i zaustavljaju ga. Građanin priznaje grešku i sa njima započinje raspravu. Da li će policajac od vozača zatražiti desetak evra da bi „zažmurio“ na prekršaj?

Ovo su svakodnevne okolnosti u poslu policajca. Međutim, on neće znati da li je reč o uobičajenoj situaciji ili upravo polaže takozvani test integriteta Sektora unutrašnje kontrole MUP-a Srbije. Reč je novom ovlašćenju unutrašnje kontrole koja će otkriti korumpirane policajce.

„Osnovni cilj SUK-a je generalna prevencija, a ne hapšenje policajaca. To znači da kada saobraćajac zaustavi vozača, on ne zna da li je to građanin ili pripadnik unutrašnje kontrole”, kaže za „Politiku” Miloš Oparnica, načelnik SUK-a i pomoćnik ministra unutrašnjih poslova. Nova antikorupcijska metoda je simulacija stvarne životne situacije po unapred utvrđenom scenariju koji se ne može menjati.

„Kod testa integriteta nema provokacije krivičnog dela, inspektor SUK-a ne sme policajcu da nudi novac”, navodi Oparnica suštinu ovog testa. Na konstataciju da je ostavljen novac u bade mantilu provokacija krivičnog dela, načelnik tvrdi da nije, jer, kako navodi, policajac razmišlja o srazmeri posledica i dobiti. Za neveliki novčani iznos ne isplati mu se da rizikuje gubitak posla. Policajac koji je testiran na korupciju biće obavešten o tome. Ukoliko je „pozitivan”, znači da je prošao test, a ako je „negativan” protiv njega se pokreće postupak.

Testu integriteta mora da prethodi sumnja, odnosno obaveštajni podatak ili prijava građana da je određeni policajac korumpiran, kao i analiza rizika. Nema nasumičnog biranja „žrtve”, jer je, navodi Oparnica, test integriteta skup posao i on neće biti rađen serijski. „Nekoliko uspešno obavljenih testova integriteta bi u Srbiji promenilo stanje u borbi protiv korupcije u policiji”, kaže Oparnica.

Za početak, neophodna je odgovarajuća oprema i novac. „Potrebna nam je i zasebna zgrada, garaža, radionica. Najidealnija i najjeftinija kombinacija je da se test obavlja sa različitim automobilima”, navodi Oparnica. Inicijativu za pokretanje „testa integriteta” moći će da naloži osam ljudi u policiji - direktor, ministar i njegovi pomoćnici.

Osim testa integriteta SUK će početi da primenjuje još dve novine u borbi protiv korupcije - proveru promene imovinskog stanja i analizu rizika korupcije. „Analiza rizika, provera imovnog stanja i test integriteta su sistem spojenih sudova. Na osnovu analize rizika i procene korumpiranosti svakog radnog mesta, određeni delovi policije davaće na uvid imovinsko stanje koje može da bude indikator za test integriteta. Imovinske karte moraće da prilože ministar, pomoćnici ministra, državni sekretari, sekretar i direktor policije. Po novom zakonu, imovinske karte na uvid će davati određeni broj načelnika i šefova u MUP-u, kao i policajci na visokorizičnim radnim mestima. To mogu da budu zaposleni na posebno osetljivim poslovima (suzbijanja narkomanije i primeni posebnih dokaznih radnji kao što je prisluškivanje).

SUK je prošle godine podneo 168 krivičnih prijava protiv 173 policajca i 65 građana. Prijavama je obuhvaćeno 335 krivičnih dela, među kojima su najbrojnija primanje mita (111) i zloupotreba službenog položaja (86), prevara (37), nesavestan rad u službi (23) i davanje mita (21). Uhapšenje 51 policajac i 29 građana. U 2015. godini podneta je 31 krivična prijava protiv rukovodilaca u MUP-u. Među njima su dva policajca najvišeg ranga i više načelnika uprava.

